

Camerajournalistiek - Michael Rosenblum

Michael Rosenblum is de grondlegger van de camerajournalistiek of 'camjo' (Engels: video journalism of 'vj') en is een groot pleitbezorger van het werken met kleine digitale camera's. Dat de camjorevolutie onontkoombaar is, is voor hem een vaststaand feit. Rosenblum laat zien, wat dat betekent voor televisiestations en hun programma's. Hieronder volgt een samenvatting van zijn inleiding.

Rosenblum luidt het einde in van een tijdperk waarin televisie draait om cameramensen, geluidsmannen, producers en editors. Wereldwijd trainde deze goeroe al meer dan vierduizend videojournalisten. Hij stelde hen in staat eigen beelden te schieten, verhalen te maken en items te produceren.

Dat deed hij voor lokale en regionale televisiestations, maar ook voor grote netwerken als de BBC, Time/Warner en The New York Times. Klaargestoomde camerajournalisten hebben niet alleen kennis van de nieuwe technologie, maar zijn ook in staat op een compleet nieuwe manier te denken over televisieproductie. Camjo is de toekomst en volgens Rosenblum vanaf nu de enige manier om televisie te maken. Met een digitale videocamera en een computer of laptop en een goed getrainde journalist, die goed doordrongen is van de nieuwe denkwijze, dalen de productiekosten van televisieprogramma's met 20 tot 70 procent. En het resultaat doet in kwaliteit zeker niet onder voor het huidige aanbod.

Geef toe, de kwaliteit van de meeste programma's die de lucht in gaan, is bedroevend, stelt Rosenblum. Overal ter wereld waar nieuws op de televisie is, ziet de kijker al jarenlang hetzelfde beeld van een nieuwslezer en een monitor in de linkerbovenhoek. Waar de kunsten topstukken voortbrachten, zoals schilderijen van Michelangelo, schrijvers als Thomas Mann en componisten als Bach, ontbreken dit soort namen in de televisiecultuur. Die is al vijftig jaar lang dezelfde. Televisie is technologie, het medium zelf speelt een ondergeschikte rol.

De creativiteit van een televisiemaker wordt ingeperkt door de techniek. Wie een boek wil schrijven, zet een verhaal op papier zoals het in zijn hoofd zit. Datzelfde geldt voor muziek en schilderkunst, maar niet voor televisie. Daar is het uitvoeren van een idee geen individuele aangelegenheid maar een democratisch en vaak bureaucratisch proces. Funest voor de creativiteit en uniciteit. Stel dat Picasso de Guernica opnieuw zou schilderen en de hele bevolking zich ermee mocht bemoeien, dan zou het schilderij gereduceerd worden tot iets wat geen kunst genoemd kan worden. En als J.K. Rowling, ongeschoold en alleenstaand moeder, van tevoren naar uitgeversgigant Bertelsmann zou zijn gestapt om haar idee voor een kinderboek voor te leggen, zou Harry Potter nooit zijn geschreven. Het idee zou in de kiem zijn gesmoord.

De zogenaamd professionele werkwijze van televisie helpt de creativiteit om zeep, omdat de technologie dat verlangt. Camera's zijn log, groot en zwaar, vereisen sterke schouders en zijn bovendien duur.

Het is heel gewoon dat een omroep over zeg vier professionele camera's beschikt, maar veel meer deskundige journalisten in dienst heeft. Als een krantenredactie voor honderd journalisten vier pennen beschikbaar zou stellen, zou dat inhoudelijk een totaal andere krant betekenen. Er zouden 'penuren' ingesteld worden om alle journalisten hun werk te kunnen laten doen, met alle bijbehorende logistiek van pennendragers, uitgumafdelingen en papierdames. Iedereen zou met het artikel bezig zijn, behalve de journalist zelf. En op het moment dat de pen beschikbaar is voor de journalist, mist deze de inspiratie.

Toch is de werkwijze onontkoombaar, want de apparatuur is duur. De technologie, waar het allemaal om draait, is de limiterende factor.

Althans dat wàs zo. Grote, zware en dure camera's kunnen tegenwoordig worden vervangen door kleine, voordelige digitale camera's. Dat biedt de mogelijkheid om de apparatuur in handen te geven van de persoon die het verhaal wil vastleggen.

Die mogelijkheid, dat iedere journalist over een eigen camera kan beschikken, is een wezenlijke verandering. Het betekent dat vijftig werknemers elke dag met vijftig camera's aan de slag kunnen.

En aan het eind van de dag zijn er de resultaten. Soms maakt een journalist één item per dag, soms meer, soms geen enkel item; en soms zal het een week kosten om iets te produceren. Feit is, dat de camjo de journalist mogelijkheid tot creativiteit biedt.

Dat velen deze camera's als kinderspeelgoed ervaren, waarmee geen echte kwaliteit neergezet kan worden, is onzin. Moet een camera groot zijn om echt te zijn?

Camjo is "point & shoot, drag & drop": journalisten die met deze camera's de verhalen in hun hoofd niet in beelden kunnen omzetten, hebben volgens Rosenblum geen toekomst in de televisie. Zij zijn de analfabeten van de toekomst. Dat betekent voor televisieorganisaties, dat ze hun stations zullen moeten veranderen en hun mensen moeten leren videojournalist te worden.

De technische scholing is niet eens het belangrijkste, als ze maar op een andere manier willen leren denken. Iedereen die ervaring heeft opgedaan met camjo, weet het: ze voelen zich voor het eerst in hun leven journalist, omdat camjo ze in staat stelt om op hun eigen manier een verhaal te vertellen.

Een nadeel van de huidige, dure camera's is dat er geen ruimte is om te falen. Met beperkte middelen kun je immers niets riskeren en moet alles in een keer goed gaan. Gevolg is maar al te vaak, dat het nieuws uit de krant wordt opgepikt om van oud nieuws een televisie-item te maken. Bij de krant kunnen journalisten wel hun nek uitsteken, dus kunnen zij wel echt nieuws produceren. Daartegenover staat dat televisie een machtig medium is. De gemiddelde Amerikaan kijkt zo'n vier uur per dag televisie.

Nu de technologie waardoor de televisiejournalistiek wordt beheerst, innoveert, verandert de hele wereld. Vergelijk het met de uitvinding van de boekdrukkunst. De verspreiding van kennis en ideeën nam een enorme vlucht toen het trage werktempo van de kopiërende monniken vervangen werd door de drukpers. Luther had de macht om veranderingen door te voeren, doordat miljoenen mensen in Europa dankzij de boekdrukkunst op de hoogte waren van zijn gedachtegoed.

De kracht van de boekdrukkunst toen is de impact van de televisie nu. Camjo is vergelijkbaar met de drukpers. De monniken in hun kloosters zijn de televisiemensen, die hun werk met loodzware en dure camera's doen. Het gebruik van camjo betekent een vergaande democratisering in het maken van televisie.

Lezing Michael Rosenblum

Er zijn twee reacties mogelijk op deze grootschalige en krachtige technologische ontwikkeling, zo sluit Rosenblum af. Ofwel je omarmt camjo en geeft daarmee aan, de journalistiek te doorgronden. Als journalist is het immers je verantwoordelijkheid om verhalen te vertellen. Door de nieuwe manier van verhalen vertellen wordt een nieuwe journalistieke standaard neergezet.

De andere mogelijkheid is je verstoppen en vinden dat deze manier van werken niet professioneel is. Deze groep wordt in snel tempo analfabeet en zal een zachte dood sterven - net als de monniken in de tijd van de boekdrukkunst. De keuze is aan u.

Na afloop van Rosenblum's key note speech had de zaal de gelegenheid om vragen te stellen.

Vraag: Is het voor de journalist niet lastig om te moeten concentreren op zowel het verhaal als het beeld?

Antwoord Rosenblum: Een mens kan best twee dingen tegelijk en luisteren en schrijven is zo ongeveer een tweede natuur van de mens. Toegegeven, niemand leerde je 'to shoot and cut'. Die vaardigheid moet je onder de knie krijgen om een goed verhaal te kunnen vertellen. Journalisten die niet in staat zijn om het medium te beheersen, zullen nooit erg goed worden in dit werk. Waarom? Omdat je met grote camera's leugens produceert. Wie met een grote camera werkt weet dat tijd een kostbare zaak is. Dat leidt tot plannen en ensceneren. Bij een interview is er nauwelijks tijd om iemand te leren kennen, het gaat om het doorwerken van een vragenlijst. De geïnterviewde moet de camera negeren en een gewoon gesprek voeren. Dat is natuurlijk onzin. Na het gesprek wil de cameraman nog wat extra beeld schieten, waarbij de geïnterviewde moet doen alsof hij bijvoorbeeld leest of telefoneert. Alweer nep. In de studio wordt er technisch van alles aan dit interview gedaan om het allemaal zo echt mogelijk te laten overkomen bij het publiek. Is dat journalistiek?

Met camjo kan het anders. Camjo leent zich er prima voor om mensen een paar uur te volgen, terwijl ze hun werk doen. Af en toe vraag je om uitleg of waarom ze iets doen. Na die paar uur weet je precies, wat je eruit moet knippen om een interessante reportage van 3 minuten over te houden. Op dat moment ben je bezig met echte journalistiek. Bovendien is het jouw werk. En het is voordeliger, de kosten zijn ongeveer een tiende van de prijs. Voor een grote camera betaal je meer, maar je krijgt minder.

Vraag: Kun je dit concept van videojournalistiek toepassen op alle programma's, ook documentaires en variaprogramma's of zelfs dramaproducties?

Antwoord Rosenblum: Deze vraag is te vergelijken met de vraag of je een pen kunt gebruiken om zowel een roman als poëzie mee te schrijven. De technologie is vergelijkbaar met een pen, het is niet meer dan een stuk gereedschap.

Vraag: Maar er zijn toch ook programma's waarbij de professionaliteit van de cameraman is vereist?

Antwoord Rosenblum: Uiteraard zijn er soms goede cameraproducties, maar de meeste zijn niet briljant en daarbij: niet iedereen is bezig met het maken van Lord of the Rings. Vergelijk het met de ontwikkeling van de (portret)fotografie. De foto's van onze opa's en oma's zijn met een enorm toestel gemaakt en zijn van geweldige kwaliteit. Maar de portretten zijn stijf en geregisseerd. Toen de fotocamera als massaproduct op de markt kwam, werden de beelden intiemmer en levendiger. Met kleine televisiecamera's zal hetzelfde gebeuren. Het vereist een andere techniek van werken. Het zal meer passie voor het werk opleveren en na vijf jaar maken camerajournalisten betere reportages dan de beste huidige cameraman.

Vraag: En wat gebeurt er dan met die cameraman?

Antwoord Rosenblum: Die wordt ook camerajournalist en blijkt beter dan de meeste journalisten voor wie hij jarenlang de zware camera op zijn schouders droeg.

Vraag: De kwaliteit van de kleine camera is toch veel slechter dan een 'grote' camera? Is het niet beter om met een combinatie van beiden te werken?

Antwoord Rosenblum: Misschien gebruik je de kleine camera verkeerd, want camjo geeft intellectueel gezien een rijker product. Het inzetten van de grote camera is een kwestie van budget: Als je een mooie opname wil, moet je Steven Spielberg inhuren. Dat kost een jaarbudget voor een filmpje van 3 minuten.

Vraag: Hoe kun je mensen in je organisatie overtuigen over te stappen naar het gebruik van dit soort camera's?

Antwoord Rosenblum: Het gaat niet zozeer om de technische verandering als wel om een psychologische verandering. Laat het ze ervaren. 'Get your hands dirty, than you feel it.'